

Copulatie bij *Syrphus ribesii* L.

N.B.M. BRANTJES

Over merkwaardigheden rond de paring van insecten heb ik al eerder geschreven (Brantjes 1980). Vermoedelijk vanuit die kennis let ik een beetje op paar-gedrag en zo viel mij iets merkwaardigs op, waarvoor ik geen verklaring heb. Het is niet duidelijk of de waarneming van algemene aard is, of dat ik een voor de soort uitzonderlijk gedrag heb waargenomen. Mogelijk weet iemand er meer van en wil hij dat meedelen?

Het gebeurde op een zonnige dag, 2 augustus 1980, om 15.00 uur, op de terp Tibma (gemeente Ee) in het noorden van Friesland. Onder luid gezoem landde een kluitje zweefvliegen op een takje, ongeveer één meter boven de grond. Het groepje bestond uit één vrouwtje *Syrphus ribesii* L., waaraan zich drie mannetjes vastklampten. Het vrouwtje zat dwars op het takje. Een der mannetjes zat bovenop het vrouwtje. De andere twee mannetjes zaten ieder aan een zijkant tegen het vrouwtje. De koppen van de vier dieren waren alle op gelijke hoogte en ook de achterlijven van de mannetjes bewogen zich ter hoogte van de achterlijfspunt van het vrouwtje. Waarschijnlijk probeerden alle drie de mannetjes genitaal contact met het vrouwtje te maken; daarin slaagde alleen het mannetje dat bovenop zat. Ongeveer tien seconden na de landing vloog één mannetje weg, na nog eens tien seconden ook het tweede. Het bovenop zittende mannetje bleef over, met zijn achterlijfspunt gekoppeld aan die van het vrouwtje. In deze copulatiehouding bleven de twee ongeveer een minuut zitten, totdat er iets merkwaardigs gebeurde. Het mannetje liet het vrouwtje los en tuimelde van haar rug. De verbinding van de copulatieorganen bleef bestaan, zodat het mannetje onder het vrouwtje bleef bengelen (zie figuur). Daarbij hield het mannetje de poten stijf tegen het borststuk ingetrokken. De onderkant van het mannetje wees van het vrouwtje af, terwijl zijn bovenkant naar de kop van het vrouwtje toe wees. Het vrouwtje bleef tijdens al deze escapades niet passief. Met de achterpoten wreef ze langs de onderkant van haar achterlijf. Afwisse-

lend werden de linker- en rechterachterpoot naar achter gestrekt, waardoor zij langs het mannetje wreeven. Het leek alsof het vrouwtje zich probeerde los te trappen. Toch bleef de verbinding zo nog zeker twee minuten bestaan, waarbij het mannetje roerloos aan het vrouwtje hing. Daarna vlogen beiden weg.

Waarom bleef het mannetje tijdens de copulatie niet gewoon op het vrouwtje zitten? Dit zag ik wel bij vele andere zweefvliegen, zoals bijvoorbeeld bij een paartje van *Metasyrphus corollae* Fabr., op 1 augustus 1979 in de Hortus de Wolf, te Haren.

Literatuur

Brantjes, N.B.M., 1980. Varianten op een kuisheidsgordel bij insecten. Vakblad voor Biologen 60, 174-176.

